СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДЩЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 249. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 26 жовтня 1931. VOL. XXXIX. No. 249. Jersey City, N. J., Monday, October 26, 1931. THREE CENTS.

ЕКОНОМІЧНА ДЕПРЕСІЯ ГОЛОВНОЮ ТЕМОЮ РОЗМОВ ГУВЕРА З ЛЯВАЛЕМ

ВАШИНГТОН. — Перша ділова розмова між президентом Гувером і французьким премієром Лявалем тревала 7 годин, від пополудня до північі. Говорили між собою при помочі перекладачів. А при кінці розмови видали спільну заяву, в якій підчеркнули, що говорили про те, як поліпшити економічну ситуацію не тільки в їхніх, але й у чужих краях. Зазначили теж, що нема між Францією і Злученими Державами ніяких непорозумінь, які треба би вигладжувати.

Підчас розмови не ставлено ніяких домагань ні умов. Була це щира виміна думок, з якої виходило, що Злучені Держави і Франція опираються на сильний фінансовий опір та що їм нічого не грозить.

Кажуть, що предметом наступної розмови буде справа установлення міжнародньої комісії, яка провірила би фінансову спроможність Німеччини.

СЕНАТОР БОРА ЗА ЗНЕСЕННЯ ДОВГІВ І РЕВІЗІЮ ДОГОВОРІВ.

ВАШИНГТОН. — Цілий офіціяльний Вашингтон говорить тепер тільки про сензаційну розмову, яку мав сенатор Бора з французькими журналістами. Самі журналісти ледви вірили в те, що чули. А повірити треба було, бо сам Бора зазначив, що він не говорить по дипльоматичному, але зате щиро й правдиво.

Французькі журналісти, які вибралися до Америки разом з Лявалем, рішили ще підчас подорожі на морі, що їм треба мати інтервю з сенатором Борою, бо він займає визначне становище, будучи головою сенатського комітету для справ заграничних.

Сенатор Бора згодився дати таке інтервю і згодився на те, щоби воно було передане в часописах так, як цього собі бажають журналісти, або навіть в цілости, слово за словом, зі стенографічних записок.

Підчас того інтервю викликав Бора велику сензацію сейчас на початку тим, що заявився за ліквідацію усіх воєнних і повоєнних довгів, коли алїянти згодяться зліквідувати свої репараційні домагання супроти Німеччини. Як відомо, Бора був перше проти такої ліквідації, зглядно робив її залежною від зменшення зброєння. А тепер він навіть заявив, що не має нічого проти зброєння Франції, бо вона сама повинна рішати, що є краще для її оборони.

Далі заявився Бора за ревізію Версальського й інших міжнародніх договорів. Він сказав, що вони мусять бути змінені мирним шляхом, або силою.

Бора зазначив далі, що він не привязує великої ваги до конференції в справі роззброєння, бо вважає, що вона скінчиться невдачею.

Бора пояснив кореспондентам, що це є його особисті погляди. Найбільше ломлять собі голову над тим, що Бора хотів осягнути тим своїм інтервю, яке в таких справах, як ліквідація воєнних довгів, розходиться цілковито з поглядами Гувера.

ГЛЯДЯТЬ ДАЛІ ОПТИМІСТИЧНО.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Фарел, президент „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен", і Чарлз Шваб, голова дирекції „Бетлегем Стіл Корпорейщен", заповідають рішучий зворот у промислі до кращого, але взивають до ощадности в бизнесі й у правлінню краєм.

ПАЛЯТЬ НА ЛЬОКОМОТИВАХ КАВОЮ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — В Бразилії мають так богато кави, на яку нема збуту, що правительство рішилося зужити гірші сорти кави на паливо для залізничих льокомотив.

З ТЮРЕМНИХ ТРАГЕДІЙ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзи). — Чотири вязні пробували дістатися з „Ню Джерзи Стейт Прізон" на волю. Зранивши вязничного сторожа, вони перелізли при помочі драбини через мур. Підчас погоні за ними згинув один полісмен і один вязень, а другий вязень відобрав собі сам життя револьверовим вистрілом, як бачив, що дальша втеча неможлива. Двом вязням удалося покищо втекти.

РАТУЮТЬ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — „Борд оф Естімейт" призначив $15,000,000 для безробітних. Цей фонд має дати допомогу 100,000 безробітних до 1 червня 1932 р.

ВІДПЛАЧУЮТЬСЯ ЯПОНЦЯМ.

СІЕТЛ (Вашингтон). — Японський „Пасіфік Комершел Бенк" збанкротував, бо всі Китайці, котрі мали там свої ощадности, їх повитягали, зазначуючи в той спосіб своє негодовання зприводу наїзду на Манджурію.

ТРАГЕДІЯ БЕЗРОБІТНОГО.

НЮ ЙОРК. — Йосиф Канцян, кельнер, літ 55, і без праці, вбив топором свою жінку, дочку і сина, а потім задушив себе газом, бо не мав засобів до життя.

ТАЙНА ФАБРИКА СТЕМПЛІВ У КИШИНЕВІ.

Кишинівська поліція викрила в місті фабрику фальшивих стемплів на хліб. Хемік Жоржеску і маляр Данінгер найшли собі друкарню й печатали цілими тисячами стемплі й продавали їх через свойого посередника, Френкеля, місцевим пекарям по 40 і 30 левів за сотку. Між покупцями фальшивих стемплів є й один черновецький пекар, одчак його імя покищо скривають. Цей пекар замовив собі кільканацять тисяч таких стемплів. Поліція арештувала в Кишиневі арендарів друкарні, посередника Френкеля й кількох пекарів. В справу замішані також пекарі з Акерману, Орхеєва й Тягині.

СОВІТИ ГРОЗЯТЬ.

Совітська радіостація в Тирасполі висилала недавно провокаторську, повну погроз промову на адресу світової буржуазії. Незадовго говорив гучномовець, почує буржуазний світ, що то значить совітський кулак. Радіостація закликала пролетарів усього світа до піддержки всесвітньої революційної діяльности совітів. Буржуазні держави вже потрясені в найболючіших місцях. Гучномовець вказав на Англію і закінчив тим, що 8. жовтня святкуватиме вся совітська Росія побіду пятирічки й охрестить (!) цей день іменем для економічної побіди пролетаріяту.

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ.

З прикордонної смуги біля Вільна повідомляють, що большевики замкнули щільно кордон на молодечанськім відтинку. ДПУ пошукує членів відділу повстанців, що зорганізував його бувший свящ. Вішин. Повстанці нападали на большевицькі уряди і вбивали замітніщих комуністів. Останнім ділом Вішина було застрілення комісаря Малгаєва, начальника ведринівського району.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД.

В Рокітні, пов. Львів, вломився до мешкання Еви Данило Конрад Гащук, вдушив її, вибрав їй з кишені 10 золотих і втік. Грабіжника арештували.

ТУРЕЦЬКІ ЖІНКИ МАТРОСАМИ.

В сьогоднішній Туреччині жінки беруть активну участь майже в усіх ділянках життя. Їх можна стрінути в урядах, судах, у школах. Тепер турецький уряд позволив приймати жінок до школи матросів. Цілий день вони вестимуть у школі таке саме життя, як їхні товариші мущини. А колись певно будуть старшинами турецької фльоти.

30 МІНУТ НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ.

Летун Дебрутель на висоті 300 метрів над землею спинив мотори свого літака і видержав 30 мінут без руху на одному місці. Це перший такий випадок у летунстві.

АВТА НА МАДЕЙРІ.

З причини невиносимої спеки на Мадейрі будують стінки авт із соломи.

РУМУНСЬКЕ СВЯЩЕНСТВО НЕ БУДЕ ПОБИРАТИ ПЛАТНІ.

Буджетова комісія правительства висказалася за те, щоби скреслити в буджеті міністерства культів рубрику „платня священикам". Комісія пропонує лише, щоби держава давала церкві субсидії, які мали би бути розділені поміж священиків. Розуміється, що такі субсидії будуть далеко менші від платні, яку побирало священство. На цю вістку вдалася делеґація священиків (реґату і Бесарабії) до патріярха і просила дозволу на скликання всерумунського конгресу священства, котрий буде заниматися внеском буджетової комісії.

ВТОПИЛИСЯ ДВІ ДІВЧИНИ.

У глинницькім потоці (на Буковині) втопилася 20-літня Єлена Петрук і 19-літня Марія Гомеґа. Вони переходили потік і вода їх пірвала з собою.

ЦИҐАНИ СТРІЛЯЮТЬ ДО ПОЛЬОВИХ.

З Серету їхала до Радівців (Румунія) ватаґа циґанів. Поза містом повстали циґани з возів і рвали з поля кукурудзяні шульки. Польові Гофман і Людвіґ завізвали циґанів до порядку, а циґани відповіли стрілами з револьверів. Польові побігли до міста й повідомили про це поліцію. Кількох поліцистів пішли в погоню за циганами й догнали їх коло Дорнешт. Усіх циганів з їх 13 возами привели до Серету й обшукали їх. В циґанів знайшли 2 військові револьвери з патронами, убрання, лякировані черевики, черевики марки „Кармен", білля, шалики, дамські вбрання, щітки, один кожух та багато інших річей. Ці річи сконфісковано, а 4-ох зиганів арештовано.

ПЕРУАНСЬКИЙ МУР.

Знаний є в цілім світі китайський мур, що його поставили Китайці, щоб охоронитися перед нападами диких монгольських орд. Досі думали, що китайський мур єдиний в цілім світі. Та недавно показалося, що анальоґічний мур є ще і в Перу, на перуансько-болівійській границі. Віднайшла його Шіпер-Джонсонівська експедиція, що її зорґанізували американські географічні інститути для прослідження Перу й Анд. Цей мур, якого вік обчислюють на пятьсот літ, тягнеться у високих горах через недоступні переходи, проваллі й хребти. Місцями є він ще в зовсім добрім стані. Його вдалося відкрити при помочі літака, що робив знимки цих майже незаселених і непрохідних околиць. Досі не вдалося ще усталити, чи цей мур, що відносно грубости й висоти майже рівняється з китайським, є останком укріплень цілої держави Інків, чи може, він служив лиш як охорона перед якимись гірськими племенами.

ПОЖЕЖА ЛІСА.

Велика пожежа ліса вибухла в околиці грецької місцевости Заіміса, де знаходиться літня палата президента републики. Обчисляють, що вже згоріло понад півтора міліона дерев. Ратункова акція була дуже утруднена. Жертв у людях не було. Згоріло богато живого інвентаря.

МАДЯРЩИНА ПРИПИНИЛА ЕКСПОРТ ПШЕНИЦІ.

Наслідком незвичайно низьких цін пшениці за кордоном мадярський експортовий синдикат припинив дальший вивіз пшениці. Досі Мадярщина експортувала пів міліона сотнарів пшениці.

ВТІКАЧІ З РАДЯНЩИНИ.

Коло Корця, пов. Рівне, хотіли перейти границю з Радянщини до Польщі 15 цивільних осіб, узброєних крісами. Коли втікачі, між якими була одна жінка, наблизилися до границі, радянська гранична сторожа з найближчої станиці почала до них стріляти. Втікачі відповіли також крісами і серед стрілянини троє з них, між ними жінка, були вбиті. Решта, 12 осіб, перейшла на польський бік і віддала польській граничній сторожі 7 крісів і 300 набоїв. Їх відставлено в глибину краю.

5 ЛІТ ЗА ШПИГУНСТВО.

Перед окружним судом у Чорткові відбулася розправа проти Каетана Дольського, обвинуваченого в злочині шпигунства. Його засудили на 5 літ тяжкої тюрми.

АСИРІЙСЬКА ПАЛАТА НАД ЕВФРАТОМ.

Французькі археольоги Тіро-Данґен і Діеанд виконали над Евфратом асирійську палату з часів Тіґлятпілесерса III., що жив біля 750 р. перед Христом. На стіні палати збереглися цінні стінні мальовила.

ПЕС-КЛЕПТОМАН.

В домі панства Якубовських у Лодзі від якогось часу зникали ріжні дорогоцінні предмети. Одного разу Якубовські пішли зі своїм песиком у відвідини до знайомих. Крім них і господарів не було нікого дома. Нагло завважали брак брилянтового перстеня, який лежав на столику. Спроваджено поліцію, але ревізія не дала ніякого успіху.

Коли Якубовські вернулися домів, завважали, що песик почав сильно дерти лапами підлогу під ліжком. І виявилося, що пес зробив собі сховок, в якому переховував крадені дорогоцінности. Знайдено там також і брилянтовий перстень.

ЩЕДРИЙ ДАР.

Доброю ознакою тих культурних завдатків, які криються в нашому народі, це розмірно великі пожертви на культурні цілі з боку тих, які, як неграмотні, самі не могли вповні користуватися тою культурою. Скільки то було випадків, що українські селяни дарували навіть свої ґрунта не то для місцевих цілей, але й для культурно-освітних товариств, в останніх часах головно для „Рідної Школи". Цими днями виявилося, що бл. п. Йосафат Старий, господар зі Скорик, умираючи в травні 1931 р., записав для „Рідної Школи" пів морга поля, положеного в тій-же катастрофальній громаді. Замітне, що покійний був неграмотієм, але при цьому свідомим громадянином. А свідомости набрався не тільки з самого життя, але й з часописів, яких читання любив слухати. Честь памяти Померщого Добродія, а живі нехай беруть собі до серця його приклад. Головно бездітні повинні про це памятати.

ЯПОНІЯ НЕ ПРИЙМАЄ РІШЕННЯ ЛІҐИ НАЦІЙ

ВОНА ПОСТАВИЛА СВОЇ УМОВИ ПОЛАГОДЖЕННЯ МАНДЖУРСЬКОГО ПИТАННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Японський представник у Лізі Націй катеґорично заявив, що Японія не прийме пропозиції Ліґи звільнити Манджурію до 16 листопада. Взагалі Японія не може зобовязуватися ніяким реченцем щодо звільнення Манджурії. Вона далі стоїть на тому, що свій конфлікт з Китаєм може полагодити лише безпосередніми переговорами з китайським урядом.

Як свою контр-пропозицію проти рішення Ліґи Націй Японія поставила такі пакти: 1) Порозуміння з Китаєм раніше ніж звільнення Манджурії з японських військ; 2) Безпосередні переговори з Китаєм без участи сторонніх обсерваторів; 3) Негайне призначення з обох сторін уповноважених для підготовки переговорів; 4) Рада Ліґи Націй буде поінформована про перебіг переговорів; 5) Предсідник Ради Ліґи Націй може, на підставі відомостей про китайсько-японські переговори, кождого часу скликати засідання Ради, як це буде потрібне.

Китай цілковито погодився на предложення Ліґи Націй і не хоче принимати японських умов. Отже Ліґа Націй далі стоїть перед дуже тяжким завданням. Бріян уже запропонував кілька нових проєктів резолюції Ліґи Націй, але всі вони не задовольнять Японії, яка рішучо стоїть на свойому домаганню: а) признання Китаєм всіх попередніх договорів з Японією й точне виконання їх; б) забезпечення інтересів Японії, японських підданих та торговельних фірм у Китаю; в) припинення протияпонської пропаґанди в Китаю, а вже потім г) звільнення Манджурії від японських військ.

ЯПОНІЯ МОЖЕ ПОКИНУТИ ЛІҐУ НАЦІЙ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Коли Ліґа Націй буде далі домагатися, щоб Японія відтягнула свої війська з південної Манджурії до 16 листопада без попереднього порозуміння на її умовах з Китаєм, то цілком можливо, що Японія виступить з Ліґи. Про це вже була розмова тиждень тому в японському уряді.

Знову прийшло до сутички між Японцями та Китайцями в районі Люаншіґаґан. Туди післано пять компаній піхоти та кавалерії японського війська. Китайські бандити грабують населення й залізниці. Вони, майже одночасно, ограбили потяги між Мукденом і Тяндзином, а також між Мукденом і Пекіном.

ҐРАНДІ В БЕРЛІНІ.

РИМ (Італія). — Міністер справ закордонних, Ґранді, виїхав до Берліна для переговорів з німецьким урядом. Це відповідь на приїзд до Риму Брінінґа й Курціюса. Сам Мусоліні не їде до Німеччини, а доручив Ґрандієви репрезентувати й себе.

Після повороту з Берліна Ґранді має виїхати до Америки для переговорів з президентом Гувером та американським урядом. Мусоліні й Ґранді стоять на тому, що питання зменшення зброєння держав, репарації й міжнародніх боргів стоять у тисному звязку й годі одно з цих питань розвязати, не вирішивши інших.

СУДЯТЬ БУВШОГО КОРОЛЯ.

МАДРИД (Еспанія). — Урядова комісія виготовила ак обвинувачення бувшого короля Альфонса XIII. та ґенерала Прімо де Рівери, що вже помер, у державній зраді за вчинений ними переворот і установлення диктатури в 1923 р.

З урядових кол кажуть, що коли парлямент прийме акт обвинувачення, то тоді буде вряджений справжній суд, а не фарса. Якщо Альфонс XIII. не вернеться з Франції на суд, то його судитимуть поза очі й сконфіскують всі маєтки, які він ще має в Еспанії.

ВИБОРЧА ГАРЯЧКА В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — По всій країні точиться завзята нередвиборча боротьба. Мек Донелд та його опозиціоніст з Партії Праці, Гендерсон, мають дуже малі вигляди на вибір їх до парляменту в тих округах, де вони тепер виставили свої кандидатури. Не виключена можливість, що вони не будуть вибрані до парляменту. Тоді доведеться проводити їх у парлямент в інших районах, де їх вибір буде забезпечений. Для цього двох членів їх ґрупи малиб відмовитися від своїх мандатів.

Всі партії й виборчі ґрупи Анґлії стоять за зменшення узброєння держав. Це вони ставлять в програму своєї майбутньої діяльности в парляменті.

БЕЗРОБІТТЯ В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Донедавна Франція була щасливим винятком в Европі й не знала безробіття. Тепер безробіття дуже скоро зросло до таких розмірів, що уряд змушений уряджувати громадські роботи для безробітних.

На перші початки таких робіт уряд визначив 120,000,000 долярів, що має значно зменшити число безробітних.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗОЛОТО ДО ЗОЛОТА

Коли біда в світі, то не диво, що золото стає тим центром, довкола котрого обертаються всі кризи. І не диво, коли всі глядять, куди це золото вандрує і що воно плянує. Тому саме так дуже світ заінтересований відвідинами французького премієра Ляваля. Бо виходить, що отсе французьке золото прибуло в гості до золота американського. Ляваль заявив це недвозначно, коли признався, що приїхав „подружити" французький франк з американським доляром, бо це тепер дві найсолідніші валюти.

Цілий світ заінтересований у тім порозумінню. Це настає нова епоха, бо досі був у світовій господарці всеж таки домінуючим чинником англійський фунт стерлінґів. Та тепер настає зміна. Крім того треба надіятися, що з такого порозуміння між Францією і Злученими Державами стане лекше й іншим краям. Бож Франція й Америка не думають вічно держати на складі купи золота. Його треба скорше чи пізніше пустити в рух, щоби було продуктивним. І от з того боку можна сподіватися деякого фінансового облекшення на світовім ринку, якщо прийде до порозуміння.

А як зговориться золото, тоді й з іншими справами піде лекше. А тих справ повно. Ляваль заявив, що він приїхав до Америки без програми. І Гувер говорить тесаме. Ляваль каже, що не буде ніяких „програм ні протоколів". А секретар стейту додає, що „небо є границею", коли ходить про предмети, які можуть бути порушені підчас розмов з Лявалем.

Все те звучить відмінно від подібного роду візит чи конференцій дипльоматів старої школи. Воно ніби по демократичному. Але по сути ніяких змін не видно. Ляваль приїхав з цілим штабом ріжних знавців і вже з того кождий бачить наглядно, що є певна програма й то навіть далеко сягаюча. Є це момент, який може започаткувати великі зміни в міжнароднім житті. Якщо тільки Франція одержить з боку Америки запевнення, що вона оборонятиме вразі нападу її ненарушимість, то вона навіть готова згодитися на ревізію Версальського договору. Тому підносять, що тепер у Вашинґтоні говоритимуть про репарації, воєнні довги, роззброєння, Данціґський коридор та інші справи. На тих нарадах заважить золото, оте добро, яке опинилося в Америці й у Франції і яке треба спільно охороняти, а вже найближчі дні покажуть, чи прийде до цього золотого весілля, яке плянує Ляваль.

М. Данильченко.

ПРОБЛЄМИ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

Світова економічна кріза все зростає, а разом з цим зростають і труднощі окремої людини пристосувати себе до утворених війною нових соціяльно-економічних обставин.

Ці обставини гонять людей зпід рідної стріхи за океан, бо вони вірять, що там на чужині матимуть краще життя. Часто ця вимріяна віра в кращу долю так і залишається тільки мрією і в новій країні, але фактом було і є те, що економічні та політичні кризи завше викликали масову еміґрацію населення до нових країн.

Перенаселені Галичина, Волинь, Буковина та Закарпаття давали, навіть в добрі часи, велику скількість еміграці за океан. Тепер же скількість бажаючих еміґрувати зросла надзвичайно.

Перед українським громадянством повстає питання, як пляново перевести цей масовий рух, бо, чи громадянство хоче того чи не хоче, а населення еміґрувати буде. Боротьба за істнування стає з кожним роком важча й більше скомплікована. Людина на кожному кроці все більше відчуває тісноту. Селянинові вже нема що ділити між діти, а докупити землі нема де, або нема за що.

Не в кращому стані знаходиться й селянство на Придніпрянській Україні, але питання про них покищо відпадає, бо большевики не випускають своєї робучої сили за межі комуністичного раю. Не треба також забувати й про десятки тисяч нашої політичної еміґрації, що тепер порозкидані по всіх закутинах Европи, бо вони чим далі, тим сильніше відчувають потребу постійного осідку. Поки не було економічної крізи, то ця еміґрація якось давала собі раду. Однак тепер, коли безробіття все зростає, перед нею гостро повстає питання про свою дальшу будуччину. Серед тої політичної еміґрації ми вже маємо кілька соток аґрономів, що скінчили Подєбрадську Академію, які не мають не тільки де примінити свого фахового знання, але не можуть знайти будьякої праці.

Ще до початку минулого року двері Канади були широко відчинені для сільсько-господарської еміґрації, а тому ті, що хотіли осісти на землю, завше мали змогу це зробити. Однак сучасна економічна кріза зробила те, що Канада цілковито спинила доступ до себе еміґрантів, в тім числі й Українців, яких до минулого року виїжджало туди по кілька тисяч річно.

Заборона іміґрації до Злучених Держав та Канади може лише тимчасово спинити еміґраційний рух українського населення, бо зрештою воно знайде собі нові терени для поселення. Вже почався рух до Бразилії, Арґентини та Параґваю. Сумний досвід давніших українських еміґрантів до Бразилії та перестерігаючі відозви Товариства Опіки над Еміґрантами в Канаді не мають ніякого впливу, бо люди хотять еміґрувати, тому їдуть туди, де є ще вільні землі, та куди легко дістати дозвіл.

Минулого року група кубанських козаків спробувала переселитися до Перу та Чілі, але наслідки тої спроби були більше ніж невдалі. Причин невдачі було багато, але головною причиною була відсутність плянової підготовки та попереднього досліду тих країн.

Минулогож таки року наробила ґрупа Росіян розголосу тут і в Европі проектом плянового переселення до Мексика. Вже були зроблені досліди земель та клімату фаховцями аґрономами. Багато й Українців та українських інституцій цікавилися цим проектом, та справа так і скінчилася тільки розголосом, бо до практичного переведення праці в Мексику, так і не дійшло, а жаль, бо були всі дані до створення великої европейської кольонії в Мексику.

В останніх роках Мексико все більше притягає до себе увагу европейської еміґрації. Німецький уряд, який дбає про те, щоби Німці-кольоністи не попадали в тяжні умови в нових країнах, доручає своїм консулям у тих країнах, куди переселюються Німці, пильно оглядати ті краї, що підходять для кольонізації. Цікаве те, що німецький уряд радить своїм еміґрантам їхати в південну частину Бразилії, Уруґваю та до північного Мексика. В одному із звітів про Мексико Німці кажуть так:

„Тільки подумати, скільки там можливостей для торговлі, промислу, хліборобства, гірництва й інших господарських ділянок. Тоді доперва стане ясним, яким великим чинником готово стати Мексико в найближчому майбутньому для культурного розвою людства".

Між іншим, перед кількома роками переселилися з Канади до Мексика коло 7 тисяч українських Німців (Менопітів) і, кажуть, добре там себе почувають. Та в цьому нема нічого дивного, бо Мексико така велика країна і клімат такий ріжнородний, що европейському еміґрантови легко знайти там найбільше підходячий клімат та землю для свого заселення.

З досвіду Центральної Азії — Туркестану, знаю, як там добре розжилися українські кольоністи, а що між Мексиком і Туркестаном є багато спільних рис, то можна думати, що наші еміґранти знайшлиб собі там добрий ґрунт для створення нового українського осередку. Колиб працю перевести пляново, то там є кращий ґрунт для створення дійсно української околиці, ніж то було в Злучених Державах, або навіть в Канаді, однак для цього потрібно, щоби українські орґанізації ближче зацікавилися справою кольонізації.

Час не жде: Тисячі Українців незорґанізовано тікають в ріжні краї за океаном, віддаючи себе на ласку й неласку долі. Вони кидаються назустріч невідомому майбутньому без жадного пляну, не знаючи мови країни, куди їдуть, її звичаїв, законів, клімату та ґрунту, на якому хотять почати своє господарство. Їх жене туди віра в землю, віра в хліборобство та інстинкт хлібороба, що сотками років витворювався в українського селянина.

Звичайно таке незорґанізоване переселення в більшости випадків дає дуже сумні наслідки. Такі еміґранти в більшости попадають до рук несовісних земельних та перевозових аґентів та ріжних посередників, які визискують їх до останнього цента. Через брак досвіду вони часто купують землі, слухаючи лише намов приватних аґентів та привабливих оголошень, а тому часто попадають в дуже прикрі обставини.

Завданням цієї статті є бажання звернути увагу українських громадських інституцій пекучу потребу ввести потік пекчу потребу ввести поток еміграції в якесь зорганізоване русло, бо коли не зробимо цього ми, то за нас зроблять це Росіяни або Поляки. Треба рухатись, бо час не жде.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЛЯЦЬКЕ ХАМСТВО.

Ляхи при кождій „нагоді" стараються показати своє „рицерство" й „шляхетність". Вони мабуть зубами скрегочуть, що не можуть „спацифікувати" посолки Мілени Рудницької, а тому обмежуються лише брутальними нападами в соймі та в ляцькій пресі. Для здеґенерованих і пранцеватих ляцьких мозків оборона українськими послами та патріотами прав свого народу є злочином. А якже! Злочином є протестувати проти ляцької щоденної скритої „пацифікації" національних менщин у Польщі.

Але натомісць похвально й почесно та патріотично плескати в долоні на славу катів, на славу тих, що стріляють і вішають невинні жертви польського імперіялістичного садизму. Для Ляхів найпочеснішою працею є намилювання шнура, на якому кат має вішати тих, що борються за право й справедливість, що борються за свободу народу. Отак Ляхи в дійсности переводять в життя своє провокаційне „за вашон і нашон вольносць".

ФИЛИПИНИ И ЯПОНІЯ.

Америка ввесь час підозріло дивиться на Японію з огляду на Филипинські острови, що положені біля самої Японії і є ґеографічним продовженням японських островів. Тіснота населення на японських островах жене Японців до шукання нових теренів для своїх поселенців. Найбільше для цього підходять Филипини, де Японці малиб підходяче для них підсоння, море й можливість продукувати риж у такій скількости, що його висталоб для всього населення японської держави.

Отож Америка завжди в підозрінням дивиться на Японців за ті Филипини і, звичайно, нищить все те, що моглоб стати помічним для Японії при їх „дранґ нах Філіпіни".

ЧОГО ХОЧЕ ЯПОНІЯ ВІД МАНДЖУРІЇ.

Японія теж чекає моменту, коли вона зможе стати до боротьби за право поселення надвишки свого населення на Филипинах та на інших островах, що знаходяться у володінню ріжних „білих" держав. Якщо треба буде це право здобути війною, Японія не спиниться в свій час і перед цим. Для війни потрібні ріжні сирівці, як залізо, мідь, вугіль і т. п. На своїх островах Японія цього не має. Вони є в Манджурії. Отож Японія й веде від довшого часу таку політику, щоб їх опанувати. Кліматичні умови Манджурії не підходять для японського поселення там, бо Японці хворіють у Манджурії на сухоти та на інші хвороби, але вугіль, залізо, мідь й т. п. можна добувати не лише японськими руками; до цього надаються дуже добре найдешевші у світі китайські робітники.

АМЕРИКА ДИВИТЬСЯ В БУДУЧИНУ.

Америка добре знає, що Японія знайде в Манджурії й чому вона там його шукає. Вона хоче знайти собі „місце під сонцем", на яке „Японці мають право", як уже нераз заявляли японські мілітаристи та політики.

Отож Америка тепер пішла й до Ліґи Націй, щоб наступити на хвіст Японії в Манджурії й вирвати з її рук цю базу, що далаб Японії можливість досягнути такої воєнної могутности, що вона не побояласяб стати до боротьби не лише з Америкою, а й з її европейськими союзниками.

В стратеґічному відношенню Японія в десятки разів знаходиться в районі Филипин у ліпших умовинах, ніж Америка. Филипини для Японії, так сказати, у себе дома, а від Америки до них поверх 5,000 миль. Не так то легко їх боронити на цій віддалі.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ „ҐРАМОФОНИТЬ".

Старий політичний „джонґлер", Ллойд Джордж, що був активним учасником передачі Галичини в руки Польщі й є одним з виновників того лихоліття, яке принесла польська армія в Галичину, а також творцем підстав для ляцької „пацифікації" Галичини, все ще робить ріжні „трики". Він тепер прикований до ліжка тяжкою хворобою нирок, а тому не може виступати на передвиборчих вічах.

Та всеж не може витримати, щоб виборці не почули його „львиного" голосу. Він наговорив до кількох ґрамофонних плит, які будуть передавати його передвиборчі промови радіями та підсилячами голосу. Старий політичний „жонґлер" стоїть до останку на своїй стійці, як той цирковий кльовн, що в машкарі блазня вмирає на арені цирку.

А. Кащенко.

З ДНІПРА НА ДУНАЙ

Оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі.

(18)

—Щож вдієемо, коли козакам не було чим оборонятись: драгуни одібрали в наших усю зброю!

— Та деж вони всі: і козаки й Татари?

— Всі тут по печерах! Нас Татари батогами загнали в печері, щоби потім, коли ви підете звідтілля, гнати далі в Крим. Я зараз покажу печеру, де тато й мати! Я тільки сама в ночі вибігла нишком з тієї печері й заховалася окремо!

Дівчина взяла Гната за руку й хотіла вести до печері, де були її батько й мати, але враз спинилася й заплакала.

— Божеж мій! Як почують Татари, що їх шукають, вони поріжуть усіх — і тата й маму!

— Не плач, Катрусю! — почав заспокоювати дівчину Гнат. — Вони не посміють тепер нікого різати, бо тоді їм самим не втекти від козацької помсти. Ходім скоріше до полковника, а тоді вже будемо визволяти твоїх батьків.

Гнат повів дівчину до Калниболоцького й переказав йому те, що чув од Катрі. Запорожці зараз почали обдивлятись у байраці по всіх печерах, гукаючи по татарському, що коли Татари не вилізуть, то їх будуть викурювати димом, а якщо вийдуть самохіть, то всі будуть живі.

Татари, не гаючись, порозвязували своїх бранців, і ті, славлючи Бога, почали вилазити на світ; слідом же за ними вилазили й Татари, падаючи Запорожцям до ніг.

Так було й біля тієї печері, до якої Гната й козаків привела Катря. Батько й мати дівчини вийшли на світ, і вона обнімала їх, плачучи з радощів.

Гнат стояв осторонь, дивлячись, як Катря милувалася біля батьків і з журбою похилив голову. Він відчував свою самотність тепер ще дужче, ніж годину до того.

Аж ось Катря обернулася до нього й глянула йому в очі вдячним, ласкавим поглядом. Гнат повеселішав і, коли всі заспокоїлися, умовив Катрининого батька йти з усіми до коша, снідати.

Тимчасом вартові сповістили, що степом пробігало з десяток драгунів на північ, а через годину вони вернулися знову й, обминувши Гайдамацький Байрак, попрямували на Кривий Ріг.

— Ну, отож і все їхнє розшукування своїх коней! — сміючись, сказав Петро Рогоза. — Шкода, що я зайняв такий малий табунець!

Після того, як Катря трохи підживилася сніданком, Гнат, щоб побути з дівчиною на самоті, підмовив її йти подивитись, як у тій печері, де вона сиділа, тепер пекли хліб.

Дівчина охоче згодилась, і вони пішли поміж дубами до лощини, де була печера. Тепер з печері вибивалося полумя, а зі щілин, що були над нею в скелі, виходив дим. Біля печері, на плескоцатому камені, скинувши сорочку й чоботи, вовтузився, умішуючи тісто, одноокий Дранько.

Углядівши Гната, він зрадів.

— А я бідкався, що ти мене зрадив. Давай скоріше ще сушняку!

Гнат з Катрею почали збирать сухі гилки дубів і носити їх до печері, саміж вели розмову про те, як жила Катря в Ґерді й як ішла степами.

— Чим же ви годувались у дорозі? — питав Гнат.

— Зпочатку їли те, що взяли з собою, а далі, як хліба вже не вистачило, дуже бідували. По степах їли: катран, козельці, бабки, гірчак та земляні горіхи, по балках: щавель, паслін та полуниці, по байраках: груші, кислиці, терен, бузину та ожину. Іноді й мід диких бджіл по скелях знаходили... А тільки без хліба дуже тяжко... Я так ще якось терпіла, а от тато прямо так захляли, що вже ледви ноги волочили. Дичини скрізь було багато, та стріляти не було чим. Булиб, мабуть, померли всі, колиб не трапився нам тарпан*), що його саме тільки вбили вовки; так ми вовків одігнали, а самі тарпана спекли та й доїли. Завнали ми багато лиха в дорозі. Останнім часом надумали робити пастки на бабаків та сильця на куріпок, так тоді трохи лекше стало.

— Так ти, дівчино, тепер більше за козака досвіду в Дикому Полі маєш!... — сказав Гнат, допомагаючи Катрі підняти оберемок хмизу.

— Де там!...

Дівчина знову зажурилася.

— Кудиж тепер ми подінемся? Тато мали думку осісти біля Січі, а як Січ тепер зруйновано, то вже немає нам захисту. Доведеться таки дістатись Татарам у неволю.

— Не журися. Ідіть з нами на Дунай. У нас там буде нова Січ.

— Колиб же я була козаком, — сказала Катря вже жартовливо, — тоді я побраталасяб з тобою, та жилиб разом у Січі.

Гнатові стало весело й радісно на серці.

— Можна жити вкупі й не в Січі, а біля Січі, збудувавши собі хатину.

Катря хутко побігла зі своїм оберемком хмизу й кинула його біля печері.

— Ну, спасибі! — зустрів Катрю й Гната Дранько.

Сього досить: печера нагріється добре. Приходьте над вечір — дам вам гарячу паляничку.

Тимчасом наспів обід. Калниболоцький вийняв з бесагів*) образ святої Покрови й, приладнавши його під віттям захисного дуба, почав голосно читати святе письмо. Запорожці великим натовпом обступили образ і, постававши навколішки, уважно слухали, що читав отаман. Усі вони однаково сумували за рідним краєм, однаково непевні були в свойому прийдешному й однаково щиро молилися.

VII.

У Гайдамацькому Байраці Запорожці пробули три дні й за цей час усі втікачі з Ґарду, обміркувавши своє становище, вирішили, що найліпше їм іти разом з військом на турецьку сторону.

На четверту ніч осавул зробив підїзд до Кривого Рога й упевнився, що шлях був вільний і безпечний. Тієїх ночі, досвіта, Запорожці понавантажували своїх коней і рушили з байраку до зимовника Запорожця Лещука, що стояв біля броду через річку Інгулець.

Розпитавши в старого Запорожця про те, куди пішли драгуни, Калниболоцький поспішився йти далі від сього небезпечного місця й, перевівши військо бродом за річку, звернув зі шляху, направляючи військо на захід сонця до високої гори.

Гнат, як і завжди, їхав у чатах поперед війська, недалеко від брата Петра. Його вороний кінь виніс уже його на високу гору й від лівої руки в козака, потопаючи в мареві, виникла висока могила, — така висока, що Гнат навіть не втерпів, щоб не спитати брата, як вона зветься.

Це Царева могила — відповів Петро.

Розмовляючи про могили, які взагалі мали велике значіння в житті Запорожців, бо по могилах у ті часи, коли ще не було помітних шляхів, розпізнавали, куди простувати, брати наблизилися до Царевої могили й Гнат, ризіґнавши коня, вихопився на самий шпиль могили.

(Дальше буде).

*) Тарпан дикий кінь. У ті часи диких коней багато водилося по запорожських степах.

*) Лангушок, оброблений як саква.

Карло Великий.

Учитель (на науці історії): Отже — Карло Великий мав багато добрих прикмет, одначе в його характері були й темні сторони. Купчик, чи можеш мені сказати, які він мав злі прикмети?

Ученик: Так, прошу пана професора, Карло Великий основував школи!

Адвокат боронить убивника, який вбив рідного батька й матір. У розгарі красномовности апелює до присяглих суддів:

— Панове судді, чейже не схочете засудити за смерть бідного круглого сироту?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ДОПОМОГИ ЧЛЕНАМ У. Н. СОЮЗА.

Всі прийшли до того переконання, що треба допомогти безробітним і потребуючим членам нашої організації.

Уважаю непрактичним той спосіб, щоби виасиґнувати з каси Союза більші чи менші квоти і дати їх богатшим відділам, з якими мали би злучитися відділи слабші, бо в той спосіб Батько Союз доміг би тим, що сильніші, а тим, що найбільше такої помочі потребують, не припало би нічого.

Без сумніву, що нема рації для істнування малих Союзових відділів. Але як мають лучитися відділи по місцях, коли їх кілька, а всі вони слабі й нема ніякого між ними сильного?

Як помагати, то всім, не зважаючи на великі чи малі відділи і на те, чи вони злучаться чи ні. І то помагати членам, а не місцевим касам. І то помагати таким, котрі опинилися в біді не з власної вини.

Безробітний член повинен внести через відділ просьбу до Головної Канцелярії Союза й просити о звільнення на якийсь час від плачення вкладок з тим, що як тільки відносини поправляться, згаданий член зверне те, що завинив. Коли би член не віддав чи помер нагло, тоді Головна Управа має мати право стягнути залеглости з посмертного, припадаючого на спадкоємців члена.

Не треба довго проєктувати. Не треба референдумів і т. п., бо з допомогою буде так виглядати, як з тими „товаришами", котрі збіглися ратувати горючу хату товариша і заки почали ратувати, перевели дискусію, чи такий ратунок є згідний з пролетарською наукою. Заки закінчили дискусію, хата згоріла до чиста.

Ми звикли проєктувати, а опісля мало ділати. Це видно найкраще по Сиротинці. Справа загирилася, але через байдужність загалу. Навіть числа сиріт не годен зібрати! Маємо нові роди обезпечень, і нема навіть людей, котрі би їх спопуляризували. Але ми хочемо мати все дешево, ну і маємо. Ведемо конкуренцію з американськими організаціями в той спосіб, що даємо нагороди за організаційну працю в формі ріжних „медаликів". Маємо повно інтеліґентних людей без заняття, котрі могли би бути добрими аґентами для У. Н. Союза. Але чи їх затягнемо до праці? Ні, бо хочемо мати все дешевим коштом. І тому сотки наших людей марнуються, а могли би мати згодом хліб при Союзі, як їх дістають при чужих асекураційних компаніях. Фонди на такі видатки можна знайти. Мають бути замороженими гроші на Сиротинець, чи тим подібне, то краще вжити їх на дійсний розвій Союза.

Проєктуймо отже, але мудро. Думаймо про нові часи. Не опираймо все тільки на патріотизмі, але даймо своїм людям варстат праці, коли його можемо дати для себе з користю. І поможім потребуючим, але зараз.

Михайло Беля,
член 5 від. в Асторії, Л. Ай.

В МОЛОДІ НАДІЯ.

Заходжу в неділю, 18. жовтня, до українського ресторану, повечеряв і збираюся йти до Народного Дому на концерт в память героїв. Питаю господаря, чи він теж іде. Відповідає, що чується нездоров і додає: „Та вже краще виспатися в дома, ніж іти на концерт і там дрімати".

Забрався я на концерт і входжу, обтяжений чорними думками, на галю. А вона повна публики. А дотого від молоді аж кишить. Настрій в мене відразу поправився. От, думаю собі: тамтой, що вийшов з рідного краю, вибирається на концерт дрімати і взагалі не йде, а тут роджена молодь прийшла в такім великім числі й гомонить весело.

Я бачу, що наша молодь пеперебере на себе обовязки старшого покоління й вона буде далеко краща від многих наших „гнилих колод". Тому вся наша увага повинна бути тепер звернена на піддержку нашого молодого покоління. Я вірю, що воно далі лупатиме ту скалу, яку ми зачали, і то так довго, поки не добемося кращого завтра.

М. Сукор.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Нема ладу в громаді.

Важке безробіття й матеріяльна скрута приспали чуйність і духа пятьдесять тисячної української громади в Дітройті.

Коли в народі внаслідок якогось нещастя засяде зневіра і притупиться на якийсь час увага, тоді підносять голови ріжні політичні авантурники, невдачники й інтриґанти, стараючись захопити вплив у громаді. Тоді зявляються як гриби по дощі ріжні „оборонці" українського народа, котрі не обороняють, а тільки розбивають наш нарід.

Буває так, як от у нас, що добрі люди, перепрацьовані національною роботою, відмовляються від народніх обовязків, а тоді провід переходить у невідповідні руки, як це сталося у нас з екзекутивою Української Громадської Ради.

Тоді й не диво, що матимемо в громаді такі віча, як те, яке відбулося в неділю, 11. жовтня 1931. Віче це було похороном, бо на ньому хіба клали український нарід у домовину, бо до цього хіба прямували оті слова зневіри у власні сили, які були змістом віча. Були там денунціяції на УВО, мильне представлення рідної справи в краю і на терені політичнім Европи, і мильні звідомлення з Ліґи Націй.

Але була там важніша ціль від національної справи нашого народу, важніша від політичної ситуації Українців під Польщею, важніша від зойку побитих ляцькими нагаями українських мужиків, сильніша від мук і стонів валяючихся по ляцьких тюрмах борців за незалежність української землі. На вічу був ще бизнес.

Бо віче зааранжовано для місцевих політичних кандидатів на міські уряди, щоби цим робом „оборонці" мали опісля нагоду і вплив старатися за теплі міські посади.

Українсько-американські горожани повинні брати участь в американській політиці й повинні старатися про політичні посади.

Українці, які стали американськими горожанами, повинні брати участь в тутешній краєвій політиці і повинні старатися за політичні посади для себе і своїх дітий. Але для цеї праці істнують в нас, у Дітройті, горожанські клюби й Український Центральний Комітет Горожанських Клюбів.

Зате Українська Громадська Рада була зорганізована виключно в справах рідного краю і це є занотоване в попередних ухвалах.

Правда, про це й соромно писати, що шістьох з „оборони", бо стільки членів начисляє місцевий відділ, повели за ніс цілу громаду. Але факт є фактом.

І з цього віча громаді наука на будуче. Дітройтська громада мусить пробудитися зі сну і переорґанізувати У. Г. Раду, або створити нове центральне громадське тіло, до якого входили би дійсні національні ґрупи і мали, своє заступництво відповідно до числа членів.

Громадянин.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт у честь поляглих героїв.

Заходом Комітету, котрий встановили відділи 10. і 11 ОДВУ, дня 18-го жовтня б. р. було влаштоване свято в память поляглих українських борців-героїв, яких ляшня помордувала. Свято-концерт відбувся в Українськім Народнім Домі на 6-тій вулиці. Технічна сторона цього концерту була комітетовими взірцево упляннована й уміло поведена, бо заанґажувала до нього обидві парохії, а саме українську гр.-католицьку парохію св. Юра з 7-мої вул. і українську православну з 14-тої вул.

Не зважаючи на це що громадяни згаданих парохій між собою живуть у досить напружених відносин, вони на час концерту призабули за свої чвари й спільно, як одна родина, готовились, щоб звеличати ту хвилину, яку обидва нюйорські відділи ОДВУ присвятили українським Революціонерам - Ґероям підпольної орґанізації.

Вже від самого ранку комітетовці були по тих парохіях, чіпляючи всім церковним участникам цвіти на знак цього свята. По церквах відправлено було панахиди та переведено на ту ціль збірки, які, помимо тяжкого безробіття, принесли поважну суму датків. У часі правлення священиками панахид при могилах в обох церквах подвійними рядами стояли члени ОДВУ. Священики виголосили проповіди, що були звязані з тим святом.

Вечером точно, як було заповіджено, в 8-мій год., в сали Українського Народного Дому розпочався концерт. Саля була виповнена по береги. Куртина піднеслась і на сцені кругом могили стояв церковний хор з 7-мої вулиці під діріґентурою п. Т. Онуфрика. Хор був у народних строях. На сцені були гарно заквітчані портрети борців-героїв: Ольги Бесарабової й Юліяна Головінського, а над ними через цілу сцену виднівся яскравий напис: **„Слава Борцям за Волю України!"** Хор відспівав американський гимн „Ді Стар Спенґлед Беннер" і гимн заморських Українців „Далека Ти, а близька нам". Потім зпоміж хористів виступив гр. М. Новак, голова 10-го від. ОДВУ, і в своїм вступнім слові пояснив присутним, задля якої причини й в якій цили ми, заморські українські громади, повинні такі свята уряджувати. Далі він візвав присутних повстанням з місць віддати пошану героям, а хор проспівав: „Ви жертвою в бою нерівнім лягли".

В дальшім тягу програми були ще хорові продукції такі: „Вкраїно, мати, кат сконав"; „Ми сини могутньої країни"; „Козака несуть" і „Грають сурми". Рівнож під діріґентурою п. Т. Онуфрика виступав ще молодечий хор, зложений з самої дрібної дітвори, в переважаючій своїй більшости дівчаток. Молодь — це наше майбутне в Америці. Молодечий хор робив на присутних також приємне враження. Проспівав він „Заквітчали дівчатонька Стрільцеві могилу"; „Йде січове військо"; „Гей ну, хлопці, до зброї" й „Гей Січ іде". Обидва хори пописалися досить добре, а симпатична дітвора збирала рясні оплески.

Гр. Вдовяк, при акомпаніяменті п-ни Ольги Ткачук, гарно відіграв на чельо: „Весніянка" і „Анданте".

Сольові продукції виконала славна українська співачка Марія Гребінецька й відомий баритон Петро Ординський. З великим чуттям і артизмом пані Гребінецька відспівала: „Черемоше, брате мій" та другу думу, що всіх потрясла до глибини душі. Велика артистка знаменито передала душу кождої пісні й захопила всіх слухачів. П. Ординський, як звичайно, гарно й з артизмом відспівав: „Зелений дубочку, чого похилився" та „Думка про Морозенка". Обом солістам акомпаніювала панночка Ольга Ткачук.

На початку другої частини концерту гром. В. Кедровський виголосив коротку промову на тему необхідности допомагати визвольній боротьбі в Рідному Краєви. Промовець кликав американських Українців до активности на всіх ділянках життя, до праці на тому полі, яке кождий собі вподобає. Для визволення нації однаково важливі й революційна боротьба, і Рідна Школа, й Просвіта, й кооперативи, й політичні партії, й народні доми в ріжних місцевостях. Отже кождий може знайти по своїй вподобі ту ділянку, на якій він хоче активно помогти Рідному Краєви. Але кожен мусить активно помагати, а не лише критикувати інших та міряти свої „успіхи" тим, наскільки він перешкодив іншим у їх роботі. **Не критика потрібна** й вигуки, що та чи інша справа є важнішою в краю, але **конструктивна робота** й допомога тій справі, яка кому подобається й хто її вважає найважнішою на свою думку. Потрібна конкуренція, не неробства й критики, але конкуренція праці й творення реальних цінностей, які в той чи інший спосіб помагають визвольним змаганням українського народу.

Концерт з моральної й матеріяльної сторони вдався так, що краще не можна побажати. Члени ОДВУ мали нагоду переконатися й побачити, що їх робота в Ню Йорку має численних симпатиків.

На концерт також прибули в поважному числі Литовці на чолі з управою нюйорського посту литовського Леґіону ветеранів американської та литовської армій. Цим Литовці ще раз підкреслили свої симпатії до української визвольної боротьби.

М. Скибінський.

—o—

КОТСВІЛ, ПА.

Дальші триюмфи української пісні.

Українці здобули собі нарешті право горожанства в громаді. Американці і місцева американська преса вже знають про нас. А завдячувати це треба в першу чергу нашій чудовій пісні.

Український Хор став тепер осередком нашого життя. Завдяки невтомним трудам місцевого пароха, о. П. Дмитрика, хор стає з кождим місяцем більшим і за кождим новим разом виступає з новими продукціями і є краще вишколений. І не диво, що це не є до смаку місцевим Полякам і помосковленим яничарам, які, де можуть, там накидаються на о. Дмитрика за його орґанізаційну працю в хорі та в школі.

Український Хор виступив отсе третим наворотом у „Юнайтед Стейтс Ветеранс Госпител" дня 15. жовтня с. р. Попередно співав хор перед 7,000 слухачами.

Хор відвезено автами до величавої галі, де його повитано при появі бурею оплесків. Як попередно, так і тепер усі хористи виступали в народних строях. Виступали теж школярі місцевої української школи, брати Іван і Василь та сестра Лілієн Ґрецкі. Отсе тріо складалося з скрипки, корнета й фортепяна.

Всі точки виконано гарно, а надмінити мушу, що коли при кінці відспівав хор український національний гимн, то всі чужинці примірно повставали з місць.

На концерті виступав теж з сольовими точками о. Дмитрик.

Богато було мови по концерті з того приводу, що в шпиталі лежав один хорий, котрий втратив мову ще на війні, а котрий був на концерті, а по концерті зачав говорити. Тепер хор приготовляється до великого Листопадового Свята, яке буде влаштоване з кінцем листопада. Правда, що є ще такі темні одиниці, котрі, побаламучені Поляками і московськими яничарами, кажуть, що тут Америка й треба святкувати тільки американські свята, але на це ніхто не звертає уваги. Ми хочемо бути добрими Американцями і добрими Українцями. І такими останемося й у такім дусі виховаємо наших дітей.

Той сам.

Дві старі жінки сваряться в залізничому вагоні. Одна хоче, щоби вікно було зачинене, бо боїться, що вмре наслідком протягу. Друга хоче, щоби вікно було відчинене, бо задушиться в задусі. Кондуктор не знає, як тут дати собі з ними раду. На це один з гостей:

— Пане кондуктор, отворіть вікно, тоді одна з тих жінок умре наслідком протягу, потім замкнете вікно і ця друга задушиться з задухи. Потім ми всі матимемо спокій.

М. Кравс.

КОНЦЕРТ

, 15)

„Його заходом уладжений сегоднішний концерт, а ще більше його особистий на цьомуж концерті доблесний виступ — має значіння епохальне! Цей його подвиг не тільки виказав достохвально громадну вартість нашої духової культури в обличу тутешних представників других народностей, не тільки стався зародком благодатного впливу на судьбу цілої нашої батьківщини та нації, але також загально підніс світове мистецтво до таких вершин, на яких вже навіть вірла, по причині звороту голови — млоіти починає!

„Тому відчуваю невисловиму приємність, що з поручення комітету маю змогу прилюдно звеличати — як кажу — епохальні заслуги цього найвизначнішого, а так соромливого і безінтересовного і завсіди ухиляючогося від усяких признань — діяча.

„Виконуючи дальше вложений на мене комітетом любий обовязок, складаю в його імени шире спасибі так вам, чесні гості, за ласкаве удостоєння нашого концерту своєю присутністю, а також зокрема й тим шляхотним особам, які діяльним співучаствуванням причинилися до його величавости й прикраси.

„Сорочка полотном стає, волосся їжиться на голові, очи виливають цілу Ніяґару сліз від радости, що тутешні українські іміґранти з невсипущим запалом рідне своє мистецтво почитають, чого найглянішим доказом — таке громадне їх сюди прибуття!

„Яке значіння має спів і музика, — виложив нам ясно і зрозуміло наш золотоустий, осивілий народний борець, пан доктор Балакун, у своїй короткій, але повній глибокого змісту, бесіді — і йому першому висказую отсим належну честь та сердечну подяку!

„Рівнож не достає мені слів похвали і благодарности для нашого славнозвісного артиста-диріґента, пана професора Підскакевича — за його незабуті, зворушаючі до сліз, тенорові соля!

„З такимиж почуваннями підношу й велитенські непоміжиті заслуги в грі на фортепяні маленької ще тілом, але великої ґенієм, панночки Євдокії Пипчак!

„Та вже буквально угинаються під важким, хотяй солодким тягаром захоплення, екстази і подиву, якими наповнила наші серця надземна, скажу: божественна гра на скрипці і херувимська стать — найславнішої зі славних артисток, панни Мальвини Портькевич! Прийми, чаруюча дівице, ти, котра заясніла наче стопромінна зоря на темному ядловому горизонті нашого іміґрантського жевріння; прийми з негідних моїх рук цей нездарно, зате з глибокою вдячністю поданий листок, як скромне доповнення до твого лаврового вінця слави, що його постійно уплітаєш, для здобуття у потомности — нами вже й тепер одноголосно тобі признаної — нагороди, якій на імя: безсмертність!

„Щоби нікого зпоміж заслужених не поминути вдячним теплим словом, звертаюся з привітною подякою і до вас, вельможні труби й барабани, що терпеливо зволили в себе дути й бити — і не розпуклися!

„Дякую й вам, ласкавіші стіни, що так непохитно витримали удари мельодійних, як і громових звуків та відгуків — і не розсипалися!

„Особливу подяку пересилаю також у вашу сторону, високо повішені світла, які з дійсно зворушаючим зрозумінням справи — погасали, коли треба було світити, а світили, коли треба було пригасати!

„Але з найбільшим признанням і вдячністю клонюся перед вами, достойні крісла! Ви аж падали під цінною вагою найблагородніших, хотяй не найлекших частин людської поволоки! Ваша посвята, ваші мученичі страждання заслугують на сердечне співчуття і на як найглибшу пошану!

„При кінци дякую й собі самому за те, що всім дякую — дякую!"

Тут вклонився і щез.

Про баль не пишу, бо так мовби на ньому й не був. Зараз на початку пересунув з Порткевичкою одного „факстрота" і потайки винісся разом з дяком на вулицю.

Мені тепер не до забави... Мене жде нова народня праця... я мушу доїхати кінця моїм паничикам та їхній капелі, щоб мені в щирих патріотичних подвигах не бороздили!...

У цьому намірі перепробився нині таки надобре з уніятським дяком, а завтра навідваюсь до нього, щоб обвгоорити справу заснування капелі при їхній церкві. Тоді заїдемо попід ніс і православникам і моїх паничиків підкосимо на амінь, бо я, хотяй не люблю хвалитися, але таки мушу признати, що в піднеслому труді для Неньки-України — духом ніколи не упадаю і сто разів покривджений (хай Господь ще покарає моїх кривдителів), дальше йду тернистим шляхом народного обовязку до визначеної собі мети, якою є: розвиток рідної, питомої культури і гармонійне обєднання всіх народних сил — для збудови Соборної, Самостійної Української Держави.

(Конець).

Помер ученик Кубрак. Професор латинської мови сповіщає це в клясі такими словами: Помер ваш товариш Кубрак. Останню задачу зробив він на недостаточно. Я думаю, що він може ще поправиться. Та тепер пропала вже й ця надія!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Організація Державного Відродження України, „О. Д. В. У." від. ч. 9. зібрала жертви на визвольну боротьбу як слідує: Від членів з місячних вкладок і симпатиків: С. Кашубинського 2 дол.; по $1.75: І. Кравчука, В. Коричека; по $1.50: О. Шмокалюка, М. Даньківа, М. Клюсика, В. Гриника, Д. Оринича, М. Дембіцького; по $1.25: І. Лесюка, А. Яворського, Г. Туркевича, С. Вага, Л. Кіца, І. Староушного, І. Кіцака, Н. Бутницького; по $1.00: Лущака, І. Пахолка; по 75 ц.: Т. Андрусишина; по 50 ц.: Г. Федорука, Л. Залеського, Г. Порциналюка. — Разом $28.75.

З розпродажі святочних карток Воскресення Христового надіслав О. Г. $3.25.

При збірці на гаївці, уряджений Українсько-Американським Жіночим Горожанським Клюбом 19. квітня 1931 р., зложили: по $1.00: пані А. Кіт, пані О. Артисюк, А. Пахолок, Н. Буряк, М. Клюсик, Г. Туркевич, Є. Приєжнюк; по 50 ц.: Т. Андрусишин, В. Осухівський, І. Каменюк, М. Дзедзюх, І. Кіцак, В. Корняк, С. Пастух, Д. Костів, А. Яворський, М. Малімон, М. Дембіцький, пані Т. Шляренко, пані В. Матвійчук, Д. Матвійчук; по 25 ц.: пані Ю. Кіцак, пані Я. Кіт, пані М. Климко, О. Шляренко, пані К. Лаба, І. Староушний, Л. Кіт, Г. Федорук, Г. Моздір, Д. Оринич; дрібними датками зібрано 20 ц. — Разом $16.20.

З пікніку, котрий був уряджений ОДВУ від. ч. 9, 2 серпня 1931. прийшло $28.00.

З кольцортажі брошури „Лови" $1.40.

На спеціяльну піддержку (?) зложили 18 вересня 1931: М. Клюсик 1 дол.; по 50 ц.: Л. Кіт, М. Даньків, Г. Туркевич, Д. Оринич, В. Корняк, Г. Порциналюк; по 25 ц.: М. Дембіцький, І. Кіцак. Разом $4.50.

(Декларацію зложив тов. О. Шмокалюк на $5.00).

На святочній вечері в память поляглих Героїв У. В. О. Ю. Головінського й інших зібрано $28.50. (Огол. „Свобода" ч. 235).

На весіллю в тов. Т. Андрусишина зібрав О. Шмокалюк на визвольну боротьбу $8. Жертвували: по $1.00: Т. Андрусишин, О. Шмокалюк, Г. Порциналюк, І. Каній; по 50 ц.: І. Каменюк, В. Дячук, Г. Федорук, М. Дзедзюх, В. Каній, С. Соловій; по 25 ц.: Т. Ґерчак, пані А. Дембіцька, пані В. Матвійчук, пані А. Соловій.

Загально зібрано $124.15, що вислано в призначене місце.

На кожде влаштування підприємство йдім всі одною лавою. Стіймо непохитно, а побіда наша над ворогами-деспотами увінчається успіхом.

Управа „ОДВУ", Від. ч. 9.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню в Стрілиськах Старих.

Ілія Гузар переслав через Обеднання 12 долярів на Народний Дім у Стрілиськах Старих, пов. Бібрка. Іван Павлів адресат.

Жертви зложили: С. Шевців (син Андруха) 5 дол.; Н. Мединський 5 дол.; І. Ґельнер та Ґельнер по 1 дол.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З прогульки на край.

Загальний прихід з розпродажі перекусок підчас прогульки на Гудсоні Тов. „Дністер" і Укр. Демокр. Клюбу виносив $169.55. Його переслано до Обеднання на допомогу Рідному Краєви.

Перекуски були дані гром. П. Стасюком враз з обслугою даремно.

За Прогульковий Комітет:
Е. Лящецький.

Професор (до кандидата на лікаря жіночих недуг): Покажіть мені, як ви помагатимете жінці, що приводить на світ дитину?

Кандидат: показує:

Професор: Таак? А тепер іще дайте батькови тієї дитини кліщами по голові і вже ціла родина буде на другому світі!

—o—

Учителька: Шваківна, вичисли мені всіх анґлійських королів!

Учениця не вміє вичислити.

Учителька: Як я була така як ти, я вміла напамять вичислити всіх королів.

Учениця: Е, тоді не було ще стільки королів!

—o—

В театрі якась пара розмовляє собі ввесь час підчас представлення. Гість, що сидить біля них, сердиться і вкінці каже:

— Бійтеся Бога, я не можу чути ні словечка. На це той: — І вас це таки не повинно обходити, що я говорю собі з моєю жінкою!

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(34)

VIII. Жовта фебра.

(Yellow fever).

Це заразлива недуга, яку викликує невідомий досі паразит або бациль, перенесений у крав чоловіка через уколення комаром, званим „Стеґомия фасція; а головними знаменами цеї недуги є жовтачка, біла моч, висока горячка, ригання і повільний живчик. Люди білої раси скорше занепадають на цю недугу як примір ом чорні. Один напад жовтої фебри хоронить чоловіка від нового зараження. Ця недуга звичайно панує як епідемія в літі; в зимі її нема.

Цікавим знаменем цеї недуги є факт, що вона не переноситься на людей звичайним способом зараження, як примір ом через спльовини хорого, воміти або риговини, ані через одіж заражених, лише через уколення сисальцем комаря, що попередно ссав кров недужого на ту фебру чоловіка. Заражений феброю комар може заразити чоловіка доперва по 12-ти днях від хвилі, коли ссав кров недужої на фебру людини.

Коли такий комар вколе здорового чоловіка, то недуга є ще два до пятьох днів утаєна в чоловіці, аж відтак нагло вибухає.

Жовта фебра панує як звичайна слабість або як епідемія головно на східнім побережу Америки, над океаном, почавши від околиць Ню Йорку аж до Ріо де Жанейро, а також в західній Африці. Поодинокі випадки цеї недуги приключувалися також в Европі, очевидно завезені туди з Америки або з Африки.

Прояви недуги. Недуга нападає чоловіка нагло в третім або четвертім дни по зараженю. Звичайно вранці дістає недужий сильні дрощі, біль голови в околиці чола, болі в крижах і горячку, а шкіра стається сухою. Це початкові прояви недуги.

Відтак на протягу одного до трох днів недужий постійно горячкує; теплота тіла підноситься до 100°, а навіть до 106° Фаренгайта. Лице його палеліє, очі червоніють, живчик стається повільний; моч біла і мало її виходить; недужий ригає зпочатку як звичайно, а відтак з кровю; має задір; болі голови і майже цілого тіла, особливо рук та ніг.

Потім нагло наступає зміна гейби на ліпше. Горячка майже цілком уступає, болі в членах тіла зменшуються, але живчик ударяє ще повільніще. І тоді виздоровіння або смерть залежать від сили недуги. В легких випадках може зачатися поворот до здоровля, але в деяких інших може наступити повне запертя мочі і т. зв. „чорні воміти" і за тим безумовно смерть. Однак частіше трапляється, що цей гострий стан недуги переходить в т. зв. критичний період або кризу. Діється це коло 5-го дня від часу захоріння. І така кріза може тревати тиждень і довше. Недужий знову попадає в горячку до 104° Фаренгайта; живчик бє чимраз то повільніще; недужий дістає сильну жовтачку, ригає; мочі віддає чимраз менше тай біла вона; болі в череві змагаються, — словом: недужий попадає в крайне безсилля. В тім випадку, коли недуга не була дуже гостра, хорий меньшебільше восьмого дня від часу захоріння скоро зачинає приходити до здоровля. В тяжчих випадках слабости „чорне ригання" і жовтачка змагаються, моч перестає відходити; недужий попадає в судороги, маячіє без памяти і безпритомний гине. Скорше гинуть на ту недугу алькоголіки і слабосильні люди.

Жовта фебра по виздоровінню хорого звичайно не лишає по собі ніяких поважних наслідків, хіба часом боляки або нестравність.

Лікування. Недужий на жовту фебру повинен лежати в ліжку і три або чотири дні нічого не їсти. Добре є давати хорому багато холодної содової води до пиття. На горячку купелі, так як при тифі. На ригання ссати лід і робити зимні оклади з леду на живіт. Можна хорому пити трохи доброї горівки і вина, щоб скріпити діяльність серця. Зрештою лікарська опіка є конечна, щоб управильнювати віддавання мочі у хорого.

IX. Тропічна горячка.

(Dengue).

Цю недугу згадаємо тільки неначе мимоходом, бо вона панує тільки в дуже горячім або т. зв. тропічнім чи тропікальнім підсонню. Її викликує вкушення комарів і недуга ця являється часом в формі великих епідемій. Зачинається вона нагло в три дні по зараженю дрощами, сильним болем голови й очей та страшними болями суглобів і мускулів. Горячка недужого підноситься до 103° і 106° Фаренгайта, живчик прискорений, лице опухає, горло сухе та болить. Це початкові прояви недуги. Відтак між другим і пятим днем слабости горячка спадає, недужий потиться, болі суглобів і голови уступають і такий стан тревае два або три дні. Але вкінці горячка знову підноситься, хоч слабша ніж па початку, і показується висипка на долонях і зверха долонь, а відтак і на інших частях тіла. Висипка має червонаву краску, неначе шкарлятина, і тревае часом через дальші дні, почім злущується, і недужий звичайно до 8 днів приходить до здоровля.

Ця неуга безпосередно не викликує смерти, але вона знаменується страшенними болями, особливо в колінах та в крижах, коли тільки недужий поручиться. Тому й по виздоровінню чоловік почувається духово і фізично дуже ослаблений та болі в суглобах час до часу можуть повторитися.

Лікування цеї недуги відбувається відповідно до проявів. Хініна не помагає. Добре роблять купелі; а на великі болі заживати треба морфій. Щоб охоронитись від недуги, треба вистерігатися комарів та прочищувати ріки і багна, що є розсадниками комарів.

X. Діточий параліж (пораження).

(Poliomyelitis).

Це заразлива недуга центральної нервової системи, що захоплює звичайно дітей нижче 5 літ віку, хоч у часі епідемії й старші люди можуть на неї занепасти. Панує вона всюди в уміренім підсонню, як в Европі так і в Америці, звичайно під осінь, а притаєє під зиму.

Який паразит спричинює цю недугу, то ще досі докладно не відомо, хоч, почипаючи від р. 1909, ріжні вчені лікарі зробили великий поступ в досліджуванню її, особливо на малпах, котрих цею недугою можна легко заразити. Але вже докладно відомо, що виділини з носа хорої на такий параліж дитини є заразливі, і то довгий час. Багато людей є відпорних на цю недугу, але можна всеж таки заразитись через приставання навіть з чоловіком на зовні здоровим, котрий колись був хочби й трохи хорий на цю недугу. Заразок недуги переноситься через ніс і захоплює нерви в хребетнім стовпі, а часом навіть нерви мозку.

Прояви недуги. В кілька днів по зараженню дитина зачинає бути неспокійна; горло її трохи поболює; але відтак нагло вона попадає в високу горячку, ригає; часом чує недомагання в жолудку, а навіть терпить конвульсії (судороги). Рівночасно зараз у початках недуги появляється у дитини параліж, себто дитина не годна порушувати одної ніжки, або також одної ручки, але притім вона зпочатку ніяких болів не має. Такий стан тревае два або три тижні, почім параліж постепенно уступає і зачинається дуже повільне виздоровіння, що може тревати 12 або й 18 місяців. А причина паралїжу є та, що паразити недуги захоплюють стрижінь і кісточки в стрижіні хребетного стовпа дитини і витворюють там всілякі зґрубіння та обезсилюють нерви, які з хребетного стовпа контролюють ріжні члени тіла, як, примір ом, руки і ноги. І наслідки такого паралїжу звичайно лишаються на ціле життя. Через параліж нидіють мязи на захопленій паралїжом руці або нозі дитини, розріст костей припиняється, а навіть шкіра тратить свій товщ, стається тонкою та худне. Лишається каліцтво на ціле життя, так, що навіть дорослі люди, які перебули цю недугу замолоду, звичайно мають тоншу або коротшу руку або ногу, неначе звітрілу, скривлений хребет або зігнене коліно, завмерлі мязи місцями, особливо в раменах, і т. п. каліцтва. Часом недуга може бути така гостра, що з стегон скоро переноситься по цілім тілі догори та захоплює гортанку і прямо задушить чоловіка. А часом знову може захопити мозок та викликати страшні болі голови, крижей і потилиці, подібно як при звичайнім запаленню т. зв. менінґітіс. Отже цеї недуги ніяк легковажити собі не можна.

Лікування. Спеціяльного лікарства на цю недугу нема; тому лікування відбувається звичайно після проявів недуги, подібно як при якійнебудь іншій горячковій недузі. Спаралїжовані члени тіла треба завивати в теплу бавовну, а коли є який біль, то заживати примір ом аспірину. Спаралїжованих мускулів, рук, ніг і т. п. не треба ніяк натягати, лиш залишити їх спокійно так, як їх сама природа реґулює. Це дуже важна справа. Нічого не „направляти", але спокійно лежати в ліжку бодай два-три тижні, аж потім можна пробувати масування і т. п. В таких випадках лікарська поміч є конечно потрібна. Часом треба навіть операцію робити, щоб не допустити до більшого каліцтва. В часі виздоровіння добре є бути хорому в руху, щоб скріплювати мускули.

В найновіщих часах уживається до лікування спеціяльної сироватки, котру запускається в тіло недужого в часі виздоровіння задля облекшення наслідків паралїжу.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Бизнес є бизнес.

Священик приобіцяв дати 25 центів тому хлопцеви, котрий скаже йому, хто був найславніший чоловік в історії.

— Христофор Колюмб, — сказав італійський хлопець.

— Джордж Вашингтон, — відказав американський хлопець.

— Святий Павло, — заявив жидівський хлопець.

— Двацять пять центів даю тобі, — сказав священик, — але чому ти сказав, що святий Павло?

— На дні моєї душі я напевно знаю, що найславніший чоловік в історії був Мойсей, — відповідає Жидок, — але бизнес є бизнес.

—o—

Один професор, що цікавився наукою про раси людей, побачив у каварні Ніґра. Підійшов до його столика й каже:

— Перепрашаю вас, та я цікавлюся людськими расами. Ви хоч Ніґер, а маєте у ваших рисах щось з людини білої раси. Певно у ваших жилах є домішка крови білих людей.

— Так, — відповідає Ніґер — мій прадід в Африці зїв був білого місіонаря.

—o—

У товаристві говорили про якусь дуже гарну 18-літню дівчину, що вийшла за пядесятьлітнього. Всі жалували її.

— Не жалуйте її, — сказав на те хтось із гостей

— Чому ні?!

— Побачите, що вона пятьдесятку зміняє на дві двацятьпятки.

ТАРЗАНІВ СИН.

(72)

Лише той випадок, що човен похитнувся, вратував дівчину від смерти. Куля просвистіла біля неї. Меріем схована за деревом на мить, а потім знову пірнула в гущавину джунґлів. Вона, не памятаючи себе, продиралася все глибше в джунґлі, де ніколи не ступала людська нога. Мальбін вийшов на беріг і старанно обшукав його зі своїми слугами. Не знайшовши сліду дівчини, він вернувся назад, проклинаючи всіх.

—o—

Пробираючись джунґлями, мужчина в убранню захисного кольору почув стріл Мальбіна. Він спинився і став прислухуватися зі своїм слугою, але більше нічого не було чути. Почали обидва пробиратися далі в напрямку, звідки вони чули стріл. З великим трудом продиралися вони посеред віковічних ростин і кущів. Нарешті, обідрані, з покалічеными руками й покрізавленими обличами, вони дібралися до ріки.

—o—

Звідси вони побачили, як човен з чорними людьми й одним білим причалив до протилежного берега. Бейнес і його слуга, бо це були вони, побачили недалеко човен, який залишила тут Меріем. Бейнесови не могло і в голову прийти, що ось недавно тут сиділа Меріем, ратуючись від Мальбіна. Бейнес поплив до табору, куди вернулися чорні люди з їх білим паном. На березі стояв Мальбін і здивований пізнав Бейнеса.

—o—

Скоро й Бейнес пізнав його. Почув він щось недобре й приготовився стріляти з револьвера. Мальбін також затискав у руках рушницю, готовий стрілити. „Чого тобі тут треба?" — запитав він Бейнеса. „А, так це ти!?" — закричав несамовито Бейнес, зрозумівши, що з Меріем сталося щось страшне. Вони обидва стрілили одночасно. Мальбін схопився за груди й повалився на березі на землю, а Бейнес упав на своєму човні.

—o—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

